

Sygn. akt II Ca 1259/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Wojtkiewicz
Sędziowie:	SO Bożena Badenio - Gregrowicz (spr.) SO Elżbieta Woźniak
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Klepacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2013 roku w S.

sprawy z powództwa **E. M.**

przeciwko **R. M.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 11 września 2012 r., sygn. akt I C 250/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powódki E. M. kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje radcy prawnemu M. G. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Świnoujściu 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt II Ca 1259/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 września 2012 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy w postaci pkt 3 ugody sądowej z dnia 17 września 1997 r. zawartej w sprawie I Ns 176/06 Sądu Rejonowego w Świnoujściu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 20 lutego 20012 r. oraz orzekł o kosztach procesu.

Podstawą tego wyroku były następujące ustalenia i rozważania prawne.

W dniu 17 września 1997 r. powódka E. M. i pozwany R. M. zawarli ugodę sądową w przedmiocie podziału ich małżeńskiego majątku wspólnego. W pkt 3 powódka zobowiązała się do zapłaty na rzecz pozwanego 10 000 zł. tytułem wyrównania udziału pozwanego w majątku wspólnym. Spłata tej kwoty miała nastąpić w następujący sposób w okresie od 1 października 1997 r. do 1 września 1998 r. w miesięcznych ratach po 100 zł. płatnych do 15 dnia każdego miesiąca, w okresie od 1 października 1998 r. do 1 grudnia 1998 r. w miesięcznych ratach po 200 zł. płatnych do 15 dnia każdego miesiąca oraz w kwocie 8200 zł. płatnej do dnia 15 stycznia 1999 r. z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia którejkolwiek rat.

Po jej zawarciu strony ustaliły, iż strony ustaliły iż pkt 3 ugody będą realizować w ten sposób, że powódka będzie ponosić koszty utrzymania i zamieszkania pozwanego w jej lokalu, a koszty te będą zaliczane na poczet spłaty. Potwierdzeniem były podpisywane przez pozwanego pokwitowania. W powyższy sposób powódka spłaciła całą kwotę określoną w pkt 3 ugody.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu nadał na rzecz pozwanego klauzulę wykonalności pkt 3 ugody sądowej z dnia 17 września 1997 r. w sprawie I Ns 176/96. Wraz z tym tytułem pozwany w dniu 29 lutego 2012 r. złożył u komornika wniosek egzekucyjny, wnosząc o wyegzekwowanie od powódki kwoty 4 500 zł wraz z odsetkami ustawowymi.

Pismem z dnia 16 marca 2012 r. pełnomocnik powódki wezwał pozwanego do złożenia do dnia 21 marca 2012 r. wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego, bowiem egzekucja dotyczy należności które w całości zostały spłacone a ponadto uległy przedawnieniu a ponadto poinformował że nie zastosowanie się do tego wezwania skutkować będzie wytoczeniem powództwa przeciwegzekucyjnego i poniesieniem kosztów procesu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione w świetle art. 840 paragraf 1 pkt 2 kpc.

Sąd uwzględnił zarzut przedawnienia zgłoszony przez powódkę, wskazując na treść art. 125 paragraf 1 kc. Całkowita spłata zobowiązania z pkt 3 ugody miała nastąpić do dnia 15 stycznia 1999 r. Dziesięcioletni okres przedawnienia upłynął z dnia 16 stycznia 2009 r. Pozwany nie wykazał iż nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia. Wniesienie sprawy o przywrócenie naruszonego posiadania (sygn. akt I C 817/01) nie przerwało biegu przedawnienia bowiem nie można jej uznać za związaną z dochodzeniem lub ustaleniem albo zaspokojeniem lub zabezpieczeniem roszczenia o zapłatę.

W ocenie Sądu Rejonowego powódka wykazała także iż spełniła względem pozwanego zobowiązanie z pkt 3 ugody. Potwierdziły do zeznania świadków W. Ś. i J. M.. Powódka złożyła do akt tylko część pokwitowań. Sąd dał wiarę jej wyjaśnieniom o przyczynach braku pozostałych pokwitowań, bowiem były przekonujące.

Pozwany nie wyjaśnił przekonująco przyczyn nie dochodzenia swoich roszczeń od powódki w okresie wcześniejszym.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 paragraf 1 i 3 kpc, art. 109 paragraf 2 kpc.

Pozwany wniósł apelację od tego wyroku w zakresie pkt I i II. Orzeczeniu temu zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie przez Sąd, iż powódka dokonała spłaty całej należności wynikającej z pkt 3 ugody z dnia 17 września 1997 r.,
- naruszenie art. 840 paragraf 1 pkt 2 kpc poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie iż zobowiązanie powódki wygasło;
- naruszenie art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie;
- naruszenie art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie w sprawie.

W oparciu o te zarzuty wniósł o:

1. zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa,
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego,
3. ewentualne uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania,
4. z ostrożności procesowej w przypadku oddalenia apelacji o nieobciążanie pozwanego kosztami zastępstwa procesowego strony powodowej w apelacji i zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz pełnomocnika pozwanego kosztów zastępstwa prawnego w apelacji wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skazał iż pokwitowania odbioru od powódki spłaty były sporządzane w trzech egzemplarzach. Powódka przedstawiła pokwitowania jedynie na kwotę 5 800 zł.

Innych pokwitowań zdaniem apelującego nie było. Apelujący przypuszcza iż powódka zsumowała kwoty ujęte na trzech egzemplarzach jedyne pokwitowania.

Powódka nie wykazała zgodnie z ciężącym na niej obowiązkiem spełnienia świadczenia wynikającego z ugody sądowej w całości w związku z czym Sąd błędnie przyjął iż zobowiązanie powódki wygasło.

Sąd nie ocenił zarzutu przedawnienia w świetle art. 5 kc. W ocenie apelującego powódka zachowania się niezgodnie z zasadami współżycia społecznego nie regulując do końca swoich zobowiązań wobec pozwanego. Pozwany nie miał świadomości upływu terminu przedawnienia i cierpliwie oczekiwał na spełnienie świadczenia. Powódka wykorzystując nieporadność pozwanego i nieznajomość przepisów prawa zaniechała dalszej spłaty obejmującej kwotę 4 200 zł. przez ponad 10 lat. Pozwany z uwagi na swoją sytuację życiową nie miał środków na wszczęcie egzekucji.

Sąd w sposób nieuzasadniony nie zastosował art. 102 kpc. W rozpoznawanej sprawie zachodzi przesłanka słuszności uzasadniająca nieobciążanie pozwanego kosztami procesu. Ze względu na jego sytuację materialną i osobistą. Pozwany nie uzyskuje żadnego dochodu. Z tego względu został zwolniony przez Sąd od kosztów sądowych.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania w drugiej instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Za chybiony należy uznać zarzut błędnych ustaleń w zakresie kwoty spłaconej przez powódkę pozwanemu wynikającej z ugody sądowej. Powódka przedstawiła pokwitowania, jedną kartkę na której pozwany pokwitował w sumie kwotę 6000 zł. W aktach sprawy I C 817/01 znajdują się oryginały pokwitowań na pojedynczych kartkach. Na kartkach tych

znajdują się dwa rodzaje pokwitowań, jedno zawierające tekst pokwitowania i pełny podpis pozwanego oraz drugie zawierające datę, kwotę i parafę pozwanego. Daty i kwoty każdego rodzaju pokwitowań są identyczne. Zsumowanie ich daje kwotę 10 200 zł. co jest zbieżne z zeznaniami świadków i powódki. Zsumowanie kwot z obu rodzajów pokwitowań było dodatkowo treścią porozumienia zawartego po podpisaniu ugody zgodnie z którą powódka miała dokonywać spłaty poprzez dostarczenie pozwanemu utrzymania i mieszkania. Kwota 400 czy 500 zł. miesięcznie chyba nie mogłaby obejmować i mieszkania i wyżywienia. Pozwany do tego nie odniósł się, dlatego Sąd ocenił dokonał ustaleń zgodnie z materiałem dowodowym zaferowanym przez powódkę.

Zasadnie więc Sąd uznał iż zobowiązanie powódki wygasło w związku ze spełnieniem świadczenia wynikającego z przedmiotowego tytułu wykonawczego.

Za bezzasadny należało uznać zarzut naruszenia art. 5 kc. W judykaturze przyjmuje się możliwość stosowania tego przepisu do terminów przedawnienia jednak pogląd ten zakłada daleko posunięty rygoryzm co do wyjątkowości sytuacji mogących usprawiedliwić nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia. Jedynie więc wyjątkowe okoliczności mogą uzasadniać nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia. W realiach rozpoznawanej sprawy żadne szczególne okoliczności nie zachodzą. Za takie w ocenie Sądu Okręgowego nie mogą być uznane: trudna sytuacja pozwanego, niezajomość przepisów. Pozwany, posiadający wykształcenie średnie techniczne, może nie znać przepisów dotyczących przedawnienia jak większość obywateli, jednak nie może z tego powodu nie ponosić konsekwencji nie zastosowania się do treści przepisów. Brak pieniędzy na wszczęcie egzekucji również nie może stanowić wyjątkowej okoliczności. Mimo braku dochodów pozwany jednak złożył skutecznie wniosek egzekucyjny. Zauważyć należy iż trudna sytuacja finansowa a w szczególności brak dochodów w ogóle winien wręcz zmobilizować pozwanego do dochodzenia należnych mu świadczeń już po krótkim okresie braku spłat. Na ogół bowiem nie dochodzenie roszczeń przed upływem terminu przedawnienia wynika z braku wiedzy o terminach przedawnienia, braku czasu, środków finansowych. W takiej sytuacji nieuwzględnianie zarzutu przedawnienia musiałoby być regułą a nie wyjątkiem.

Wobec bezzasadności zarzutów apelacji należało ją oddalić o czym Sąd Okręgowy orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

W pkt 2 Sąd orzekł, zgodnie z art. 98 kpc i paragrafami 6 pkt 4 w zw. z paragrafem 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. 163, poz. 1349 ze zmianami. Nie uwzględniono bowiem wniosku pozwanego o nieobciążanie go kosztami postępowania z uwagi na trudną sytuację majątkową. Przepis art. 102 kpc nie ma bowiem zastosowania w sytuacji gdy jedynym powodem ewentualnego odstąpienia od obciążania kosztami postępowania czy kosztami procesu byłaby trudna sytuacja finansowa. W rozpoznawanej sprawie poza trudną sytuacją majątkową inne szczególne okoliczności nie wystąpiły. Możliwość przegranej i zwrot kosztów przeciwnikowi winien być zawsze brany pod uwagę przez osobę zamierzającą dochodzić obrony swoich praw. Pełnomocnik powódki uprzedził pozwanego iż nie wycofanie wniosku egzekucyjnego spowoduje wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego i poniesienia kosztów sądowych przez pozwanego. Niekorzystny wyrok w pierwszej instancji i jego uzasadnienie winno wystarczyć pozwanemu. Wniesienie mimo tego apelacji winno skutkować poniesieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Na podstawie paragrafów 15, 6 pkt 4 w związku z paragrafem 12 ust. 1 pkt 1 cyt. wyżej rozporządzenia przyznano radcy prawnemu M. G. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwotę 738 zł. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej

udzielonej pozwanemu z urzędu przed sądem drugiej instancji, o czym orzeczono w pkt 3 sentencji wyroku.